49021 ـ حکم تبریک گفتن روز عید و دست دادن و در آغوش گرفتن یکدیگر پس از نماز

سوال

تبریک گفتن عید چه حکمی دارد؟ همینطور حکم مصافحه و در آغوش گرفتن یکدیگر پس از نماز عید چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

از صحابه ـ رضی الله عنهم ـ نقل است که عید را با لفظ تَقَبّل اللهُ مِنّا وَمِنكُم به یکدیگر تبریک می‌گفتند.

از جُبیر بن نُفیر روایت است که گفت: اصحاب رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ هرگاه در روز عید با یکدیگر دیدار می‌کردند به یکدیگر می‌گفتند: تَقَبّل اللهُ مِنّا و مِنك (الله از ما و شما بپذیرد) حافظ ابن حجر می‌گوید: سند آن حسن است.

امام احمد ـ رحمه الله ـ می‌گوید: اشکالی ندارد که در روز عید شخص به شخص مقابل بگوید: تَقَبّل اللهُ مِنّا و مِنك. این را ابن قدامه در المغنی نقل کرده است.

از شیخ الاسلام ابن تیمیه پرسیده شد: آیا تبریک گفتن عید و آنچه مردم در این روز بر زبان می‌آورند و می‌گویند: عید شما مبارک و مانند آن اصل و اساسی در شریعت دارد یا خیر؟ و اگر اساسی در شریعت دارد [برای تبریک] چه باید گفته شود؟

ایشان پاسخ داد:

اما تبریک گفتن روز عید که مردم هنگام دیدار با هم پس از نماز عید به یکدیگر می‌گویند: تَقَبّل اللهُ مِنّا وَمِنكُم، یا می‌گویند: خداوند این روزها را تکرار کند، و مانند آن، از گروهی از صحابه روایت شده که چنین می‌کردند و امامانی همچون احمد و دیگران آن را جایز دانسته‌اند، اما امام احمد می‌گوید: من زودتر به کسی چنین نمی‌گویم، اما اگر کسی زودتر به من چنین گفت پاسخ [تبریک] او را می‌گویم، زیرا پاسخ خوش آمدگویی واجب است، اما آغاز تبریک سنتی نیست که به ما امر کرده باشند، اما از آن نهی نیز نشده، بنابراین کسی که آن را انجام دهد [در میان سلف] الگویی دارد و کسی که انجامش ندهد نیز پیشوایی دارد فتاوی ابن تیمیه (۲/ ۲۲۸).

و از شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ پرسیده شد: تبریک عید چه حکمی دارد؟ و آیا این تبریک صیغه‌ی خاصی دارد؟

ایشان پاسخ دادند:

تبریک گفتن عید جایز است، اما لفظ خاصی ندارد، بلکه هر تبریکی که طبق عادت به یکدیگر می‌گویند اگر [لفظ آن] گناه نباشد جایز است.

ایشان همچنین می‌گوید:

تبریک عید از برخی صحابه ـ رضی الله عنهم ـ سر زده است و بر فرض آنکه چنین کاری نکرده باشند باز هم این کار از جمله امور عادی است که مردم به آن خو گرفته‌اند و با فرا رسیدن عید و کامل شدن روزه و قیام به یکدیگر تبریک می‌گویند.

همینطور از ایشان پرسیدند: دست دادن و در آغوش گرفتن و تبریک پس از نماز عید چه حکمی دارد؟

ایشان پاسخ دادند:

این کارها اشکالی ندارد، زیرا مردم این کارها را از روی تعبد یا تقرب به الله عزوجل انجام نمی‌دهند، بلکه از روی عادت و بزرگداشت و احترام یکدیگر انجامش می‌دهند، و هر عادتی تا وقتی که در شریعت نهی از آن وارد نشده اصل بر مباح بودنش هست.

مجموع فتاوی ابن عثیمین (۱۶/ ۲۰۸ – ۲۱۰).